Ч. 181 (11.434). Львів, середа 15. серпня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Виступ П.П.С. в Брюсселі.

Оригінальна рецепта на розвязку національного питання в Польщі.

Львів, 14. серпня 1928.

Дотепні, як виходить, жартуни є чанове ППС-кі провідники! На відбутім тепер в Брюсселі конгресі II-го соціялістичного інтернаціоналу виступив з промовою і представник ППС, головний редактор офіц. органу партії, він-же посол до сойму і член президії ППС: Мечислав Недзялковський. В не дуже приємному положенні був п. Недзялковський в Брюсселі, перед лицем цілого соціялістичного інтернаціоналу — це можна собі легко уявити. Бо і як?... Пепеесівська партія допомогла до травневого перевороту в Польщі і без її підтримки цей переворот напевно був би не вдався. А тепер виходить, що через те польський соціялізм встановив псевдофашиствівську диктатуру в Польщі. Чи не іронія долі? Ба, не тільки це. На тім же конгресі виступав з промовою старий італійський соціялістичний лідер Туратті, тепер політичний емігрант, прогнаний своїм б. партійним товаришем Муссолінім. Як він представив боротьбу італійського соціялізму з пануючим фашизмом? А ППС що? Її політика і тактика в теперішньому польському соймі відомі. Скільки в цій політиці принциповости, чесности і послідовности — саме зі соціялістичної і демократичної точки погляду?...

Є теж в Польщі т. зв. меншостеве питання. Є дванацять з половиною (на трицять) міліонів людей, котрі як чужоплемінники рахуються в Польщі до громадян другої кляси та „втішаються“ всіми цими благодатями на всіх ділянках життя, котрі польським соціялістам, а зокрема п. Недзялковському, добре відомі. Що зробив польський соціялізм для справедливої розвязки цього наболілого, страшного питання? Крім облудних фраз нічого, буквально нічого.

Що п. Недзялковський говорив про перспективи розвитку фашиствівської диктатури в Польщі і боротьби ППС з нею, це для нас менше інтересне і ми над тією частиною його промови зупинятися не будемо. Багато важнішим є те, що він сказав на тему розвязки питання непольських народів у Польщі. Дослівно він сказав ось що:

„На Сході Европи істнують національні питання. Та національного питання в даній державі не можна розвязати доти, доки **соціялізм пануючої нації має до діла з націоналізмом меншини.** Тому радісно витаємо організацію **українських** соціялістів в Польщі“.

Ось яку теорію розвязки національного питання в Польщі подав пепесівський вундеркінд! Дотепний з нього, виходить, добродій.

Показується: бідні польські соціялісти є попросту в страшному клопоті. Вони, розуміється, не від того, щоби розвязати національне питання в Польщі. Але, бач, перешкаджає їм у цьому „націоналізм“ національних „меншин“. Який націоналізм? Пан Недзялковський його ближче не означує. Чи „націоналізмом“ цих національних „меншин“ можна назвати їх прямування до здійснення головного ідеалу кожної нації, чи може боротьбу за найелементарніші потоптані права, за школу, самоврядування, господарський розвиток і можність істнування у Польщі? Де і коли т. зв. національні меншини у Польщі піднімали претенсії на чисто-польські етнографічні области?

З його слів виходить таке: Як довго „шовіністи“ національних меншин не стануть скромними, польський соціялізм не приложить руки до розвязки національного питання в Польщі.

Але чи може цей „націоналізм“ непольських народів заломитись? П. Недзялковський дуже добре знає, що це річ неможлива, а без цього, значить, польський соціялізм не думає нічого робити. Справді: більшого цинізму, більшої наруги над принципами демократії і соціялізму годі собі уявити! Питаємося: чи так до польського соціялістичного табору ставились колись російські соціял-демократи? А ще немов на глум, п. Недзялковський „радісно витає“ факт організації українських соціялістів в Польщі. (Цікаве яких!?) Невже представники українського соціялізму, які були на конґресі, не здобулися на напятнування цього цинізму і злемаскування перед світом імперіялізму польських соціялістів?

Пишучи про бонапартизм у Франції Маркс свого часу слушно сказав: кожна політична ідея вертає в історії — раз як трагедія, а другий раз як фарса. Польські соціялісти повинні тямити, що і до них ця правда відноситься. Колесо історії ще не обернулося. Але теперішня огидна фарса, в яку вони перемінили великі кличі про соціяльну і національну справедливість, теж можуть колись перевернутися в велику трагедію, трагедію тих, котрі тепер панують і безсоромно собі кепкують з поневолених...

Під обухом.

Застановлення соц.-дем. органу „Боротьба“ в Чернівцях.

Румунська „ліберально“-олігархічна влада, нехтуючи цинічно всіми горожанськими правами, основними законами та міжнародніми зобовязаннями своєї держави, застановила розпорядком ч. 47540 з дня 28. липня 1928 орган української соц.-дем. організації „Боротьбу“ й гостро заборонила тій-же організації видавати на місце „Боротьби“ іншу газету. Директор черновецької поліції пояснив останню заборону влади в той спосіб, що він не може дати дозволу на ніяку нову українську газету взагалі.

Довго збиралася румунська влада на цей акт знищення української газети. Влада заборонила була розповсюднення „Б-би“, видала приказ почті не експедіювати „Б-би“, переводила часті труси в редакції „Б-би“, тягала редакторів на допити, переслідувала читачів „Б-би“ і грозила їм, а інших арештувала й судила, замкнула була редакторів „Б-би“ до тюрми военного суду, де тримала їх по 3 і пів місяця, не допускаючи до них книжок, газет, родини, харчів, ба — навіть не дозволяючи виходити на прохід принаймні на кілька хвилин, потім судила їх перед военним трибуналом двома наворотами, а відтак завела строгу превенційну цензуру на „Б-бу“. Та всього того було замало, щоб ту газету знищити. Влада не могла була привести до її упадку і рішилася вкінці не звважати на ніякі горожанські права, не оглядатись на § 25 конституції про свободу преси, ні навіть на свою власну цензуру, і застановила „Боротьбу“ з тим, що на її місце вже не сміє появлятися ніяка інша газета.

Застановлення „Боротьби“ припечатали такі два звіти: 1) Военний суд доніс, що „Б-ба“ ширить українську ірриденту й більшевизм; 2) Міністер Ністор, що перший з румунських міністрів зважився заїхати в українську околицю по паради для себе, зазнав тої несподіванки, що українські селяни зажадали від нього української школи і так його притиснули, що він не міг ніяк викрутитися і сказав їм, аби внесли подання. Єдначе рівночасно дав їм до села жандарський постерунок — і доніс про все владі...

Слід зазначити, що „Боротьба“, не зважаючи на свій невеличкий обєм, мала великий вплив на українські маси Буковини. Це показалося найкраще при виборах, при акції в часі перепису населення (коли то за признавання себе до української нації карано від 7—15 днів арешту!), в акції-боротьбі за українську школу (за що редактори „Боротьби“ відповідали перед наглим судом!) і при всяких інших нагодах. Не диво, що влада постаралася той вплив „Боротьби“ вбити — одним почерком пера.

„Боротьба“ стояла на становищі клясовому, але при тому вона підносила сміливо голос в обороні національно-культурних і соціяльно-політичних прав українського народу в Румунії. А що румунська влада за всяку ціну рішила винародовити українське населення, тож знищила „Боротьбу“, яка ширила відпорність того населення і перехрещувала екстермінаційні затії тої влади. Це ясне кожному свідомому синові України.

Застановлення „Боротьби“ й заборона видавати на її місце інший орган трапляє дуже болючо українську соц.-дем. організацію на Буковині, а ще більше українську національну справу в Румунії. Бо „Боротьба“ вела неустрашимо українські маси до бою і була безперечно виразником настроїв загалу українського народу в Румунії, того загалу, який не погодився з істнуючим станом і бореться з тим станом в імя національного і соціяльного визволення.

Проти того найновішого румунського насильства повинні піднести протест не тільки всі соціялістичні, але взагалі всі соціял-демократичні партії в світі. Проти того насильства підносить рішучий протест і весь український національний табор.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

Розчарування.

Виленський зїзд леґіоністів. — Промова марш. Пілсудського на тему „лінґвістики“. — Маніфестація за польськістю Вильна.

Мабуть, рідко коли сповнається так вірно у житті приповідка „з великої хмари малий дощ“ як оце вона сповнилася у приложенні до виленського зїзду леґіоністів. „Дня 12. серпня у Вильні довідаємося, якими шляхами піде зміна устрою в Польщі“. „Дня 12. серпня виголосить у Вильні велику політичну промову марш. Пілсудський“. — „День 12. серпня буде переломовим у історії Польщі“. — І т. д. і т. д. Такі короткі, але богатообіцюючі вигуки читали ми продовж місяця в польській пресі. Такі сенсаційні „інформації“ про вагу та політичну далекосяглість виленського зїзду леґіоністів приносила читачам і вся західно-европейська преса. Видно це і зі статті п. З. Пелчинського, яку містимо на іншому місці.

Отже готовилися не лише в Польщі, але й поза нею до „бурі“ дня 12. серпня. Там з трибуни мав упасти політичний грім. А мав він бути наслідком тих „хмар“, що їх підготовила марш. Пілсудський відомою своєю енунціяцією і наслідком величезного згущення тих „хмар“, на польському політичному горизонті польською таки пресою і польськими політиками.

Прийшов день 12. серпня а з ним і зїзд леґіоністів у Вильні. Але „грім“ на зїзді не впав і в нікого не вцілив. Марш. Пілсудський сам зазначив на вступі своєї промови, що буде говорити тим разом про „лінґвістику“. І говорив. Говорив про значіння, зміст і вагу слова „милий“. Те слово, той епітет, прикладав по своєму то до Вильна (в якому уродився), то до споминів з минулого свого і леґіоністів. Крім яркого підкреслення „польськости“ та історичної, літературної й іншої ваги Вильна для Польщі, а зокрема для особи маршала („моє Вільно“) нічого політичного у промові не було.

За те весь зїзд як промовами всіх інших промовців (самі високопоставлені польські урядові достойники!) так і походами та іншими парадами мав за завдання підкреслити, що „Вильно було й і буде на віки польське“. (Ці слова сказав голова спілки леґіоністів, а повторали їх за ним усі інші промовці).

На зїзді було богато і чужих гостей, а передовсім репрезентантів чужинної преси, що зїхалися туди ласі на „сенсаційні“ „отровення“, але розчарувались у своїх надіях не менше як ціла Польща, а особливо всі її політики й політичні махери. З монструальних „хмар“ не тільки „грім“ не вдарив, не тільки політична блискавка не блиснула, але й ні одна капелька дощу не впала.

За океаном.

З життя українців у Бразилії.

Українські емігранти в Бразилії вже не відстають в культурному розвитку від своїх братів на Зах. Україні. Ось що пише „Український Хлібороб“ про національно-культурне життя українців у Бразилії: „Заходом аматорського гуртка при „Українській Громаді“ в Юніон да Вікторія поставлено дня 10. червня на сцені домівки товариства ... перету Котляревського „Наталка Полтавка“. На загал представлення випало вповні вдоволяюче. Що-до самої гри ... артистів-аматорів ... ролі ... що вони виказалися ... сподівано добре. ... Гуцульську ... готовлені аматори ...

стараннову й умілому проводові режісера Ф. Хмиза, який мав не малі труднощі до поборення, головно технічної натури, як недостача відповідних декорацій та уборів. Завдяки великому режісерському хистові Ф. Хмиза, недостачі ці в більшій части усунено. В склад артистів-аматорів входили: п-ні В. Кінахова — Терпилиха, п-на Лідія Мазурина — Наталка, п. М. Деревовіз — Возний, п. Й. Кінах — Петро, п. І. Коницький — Виборний і п. П. Гнилий — Микола". По словам „Українського Хлібороба" з праці згаданого аматорського кружка можна надіятись гарних результатів, так, що за його проводом обєднаються всі кращі культурні робітники бразилійської України.

Кольонія Дора в Аргентині.

Українські переселенці в Аргентині живуть головно в її чотирьох провінціях а саме в Санта Фе, Місіонес, Чако і Сант Яго дель Естеро. В провінції Чако лежить кольнія Дора, де живе трохи українських родин. Підсоння цієї місцевости горяче і сухе. Якби не ріка Салядо, що бере початок з таючих снігів у горах Кордилєрах і перепливає через кольонію Дору, то життя в ній не булоб нікого. В зимовій порі ріка ця має так багато води, що нераз виступає зі своїх берегів і заливає широкі простори-рівнини, степи і ліси. Вилив цей треба використати, тому будують здовж берегів ріки вали, з котрих пізніше проводять канали-рови і ними спроваджують воду на управні поля. Таке наводнювання має місце в місяцях від квітня до серпня. В цю пору люди сіють люцерну і коли в сухі місяці верхні верстви землі висихають, рослина ця з причини, що коріння її зростає в глибину землі до 2 метрів, де находить вогкість, посухи не боїться і може жити. Тому в кожній кольонії надається найбільше під управу люцерна і з неї можна мати деяку користь. Люцерну косять 7 до 8 разів у році. Кожна косовиця дає пересічно 1 до 2 тон з гектара. По скошенні люцерну прасують машиною у 20- до 40-кільограмові вязанки. Ціна одної тони в літі виносить: 1 кляса від 18 до 20 долярів, 2 кляса від 13 до 20 долярів. У зимі: 1 кляса від 30 до 45 долярів, 2 кляса від 20 до 30 долярів. Державної землі в кольнії Дора нема. Належить вона до міліонера Агреля і жида барона Гірша. Останній закупив певну скількість землі від Агреля і призначив її під кольонізацію жидів. Агрельо також переводить кольонізацію своїх земель. Перші осіли тут французи, німці й жиди. Згодом французи й німці покинули Дору і лишилися самі жиди. Пізніше прибули українці, чехи й словаки, але і з них сьогодні мало лишилось. Були дві причини, що вони покидали Дору. Перша, коли переселенець натрапля на салітровий ґрунт, а друга, коли високоположений ґрунт не можна наводнювати. З тих причин переселенці покидають садибу землю і їдуть дальше шукати праці, щоби заробити на шматок хліба або стрінути нову невдачу. Для закупна землі є тут такі умовини: По перше, коли хто хоче тут поселитися, мусить власними руками викорчувати 5—6 гектарів землі, покопати рови для наводнення і тоді щойно, коли земля вичищена, дає Агрельо на кредит дріт до обгородження цеї землі і насіння на засів. А коли хто може власними руками привести до порядку 12 гектарів, дістане в кредит косарку, а навіть грабарку. Коли переселенець заведе сяку-таку господарку, тоді сплачує власникові за закупну і приведену до порядку землю. За гектар платиться від 30 до 100 долярів. Речинець сплати триває 33 роки. З мого погляду тутешні господарські умовини мають для українських емігрантів чимало й інших злих сторін. Найважніше — це умовини наводнювання. Підливання тут чергове. Вода з річки пливе ровом і наперед перший господар черпає і відливає, потім другий, третій і т. д. Трапитися може таке, що в сухі місяці води в річці небагато і перші господарі наводнюють свої поля, а дальшим вже не стає води. Тоді пропадає вся їх праця і засіви.

Віктор Лац.

Серед здогадів і комбінацій.

I.

Берлін, початок серпня 1928.

У звязку з відомим інтерв'ю марш. Пілсудського і в звязку з заповідженим на 12. серпня зїздом легіоністів у Вильні, та нарешті у звязку з поширюваними з литовських джерел вістками про намічені у Виленщині з нагоди зїзду легіоністів маневри польського війська, поширились у европейській пресі всякі припущення та здогади на тему зміни польського державного устрою й на тему польсько-литовського конфлікту. В деяких колах запанувала навіть психоза страху перед маревом нової війни. Сензацій і чи не розвязки всіх внутрішньо-польських устроєвих питань і литовсько-польського конфлікту надіються деякі вразливі кола европейських публіцистів і журналістів чомусь від зїзду легіоністів у Вильні. До того причиняється передовсім литовська психоза страху перед польським нападом. Литваж навіть пожалувалася перед Союзом Народів на Польщу за маневри і за виленський зїзд і т. д. А в звязку з тим пішли вже комбінації та догади всяких більше і менше далековидних політиків на сторінках преси. Одначе ці здогади не відносяться виключно до самої Польщі (на теми: зміни устрою, монархії чи республики і т. п.) і не виключно до евентуального литовсько-польського конфлікту. Навпаки з цієї, на перший погляд, дуже вузько напнятої основи снують европейські публіцисти таку довжезну пряжу, що омотують нею цілий земний ґльоб. Я і хочу познайомити читачів „Діла" з цією мережою здогадів та припущень, бо деякі з них не тільки незвичайно інтересні, але й незвичайно майстерно й проглядно сконструовані і не можна сказати, щоб не переконуючі.

Отже камінь польських і литовських енунціяцій та заповідей раз уже кинений у ліниве плесо европейської політичної „канікули" родить все дальші і дальші круги. Льокальний, семилітний уже конфлікт Литви з Польщею починає набирати чимраз більшого значіння, коли звсувати собі обставини, в яких він набрав такої гострої актуальности. Бож по суті не йде тут тільки про Литву. В дійсности тут річ у далеко глибших і ширших справах як державно-правна приналежність Вильна. На Заході твердять, що ще далеко до енунціяцій марш. Пілсудського і далеко до теперішнього загострення литовсько-польського конфлікту, марш. Пілсудський мав відбути цілий ряд розмов з польським послом у Москві Патеком. Самі енунціяції та все інше прийшло щойно по тих розмовах, тоб-то по докладно зібраних інформаціях про те, що діється і який етап тепер у СРСР.

Отже вже ця обставина означалаб, що енунціяції та заповіди не були ніяким „нервовим вибухом" — але тільки пляновою, обрахованою роботою. Але й ті розмови, а потім зміни у польському кабінеті, можливість уступлення „поміркованого" Залеського на річ „активістичного" Патека, усе це було тільки одним тоном в цілій східно-европейській політичній увертюрі, з якої особливо сильно звенять ще й досі: букарештенська конференція румунських і польських ґенералів з французьким ґенералом Лерондом; взаїмні відвідини румунського і польського ґенерального штабу; варшавська подорож англійського посла Ліндсея; відвідини фінляндських офіцирів у Румунії; відвідини британської военної фльоти на Балтику; відложення подорожі Пілсудського до Румунії; злагіднення польського відношення до російських емігрантів — і рівночасно, безсумнівна, хоч і формально невловима, співучасть Англії і Франції у всіх тих рухах. Але що для нас найважніше — так не помітно участь деяких уенерівських кол у тих подіях. В останніх днях принесла закордонна преса сензаційні відомости з большевицьких джерел про великий нібито український емігрантський політичний конгрес у Ризі, скликаний за ініціятивою т. зв. „уряду У. Н. Р.". В тому конгресі мали прийняти співучасть офіційні представники Англії, Франції, Італії, Польщі і Румунії. Появилися навіть вісти, що в звязку з конгресом „уряд УНР" звернувся нібито до проводу гетьманської групи в Берліні і до т. зв. „празького напрямку" — з пропозиціями „співпраці". Обі названі групи ту „співпрацю" мали відкинути, бо „міністр" Андрій Лівицький мав піти на такі зобовязання супроти Польщі, які були для обох вище названих груп попросту не до принятя. Такі вістки про рухливість „уряду УНР" курсують за кордоном навіть у европейській пресі. Поминаючи джерело їх походження слід всетаки спитати: А якщо вони дійсно відповідають правді, то з чого ще крім Галичини зрікся тим разом „уенерівський напрямок", з кількох „губерній", чи може таки з цілого Правобережжя, що названі тут українські політичні угруповання „співпрацю" з паном Лівицьким відкинули? Та так чи інакше, недавна активізація пп. Андріїв Лівицьких і інших цілком впадає в ритм згаданої вище східно-европейської політичної увертюри. Заявляються тут навіть фантастичні й цілком безглузді припущення, що недавне помилування молодечих заговірників із УВО малоб стояти у причиновім звязку з польсько-орієнтованою „активізацією" української справи. (Про цю сензацію европейської „канікули" згадуємо лише тому, щоби показати, як там на заході політично „комбінують").

Ось так справи на середнім, центральнім відтинку східно-европейського політичного фронту. Але далі; по обох крилах того широкого фронту, який сягає від Литви аж до Румунії, творяться ще дальші політичні комбінації, що стоять у звязку з усім вище сказаним. Отжеж на південнім крилі того фронту, рівночасно з розбиттям пропонованого большевиками афгансько-радянського зближення прийшло до заключення договору поміж падишахом Афганістану Аман-Уллахом й Кемалем Пашею. Мова в тім договорі про незвичайно міцний й далекойдучий політичний, господарський і культурний алянс, який має бути в найближчому часі поширений ще й притягненням Персії. Маємо до діла зі своєрідним „орієнтальним Льокарно". Коли пощастить остаточно закріпити лінію Ангора-Тегеран-Кабуль, то бльок тих держав відіграє в недалекій будуччині Сходу немеще рішаючу ролю ніж самі східно-европейські комбінації. Характер того „орієнтального Льокарна" починає бути зрозумілий, коли протиставити розбиттю афгансько-радянського зближення й охолодженню турецько-радянських взаємин недавне порозуміння Туреччини, Греції й Італії. Через Туреччину й Італію кільця того ланцюга з півдня замикається у Льондоні.

Менше надійне й в собі скріплене є північне крило того фронту, а саме: балтійський ґеополітичний простір. Але й тут, хоч не маємо до діла з точно означеними формальними аліянсами, то сама думка політичного бльокування по лінії Лотва, Естонія, Фінляндія та західно-орієнтований, що так скажемо, характер тієї думки кажуть недвозначно про їх політичну ціль.

Ось так, величезний ланцюг політичних кілець, що виходить з Льондону і тягнеться через Рим, Атени Ангору, Тегеран, Кабуль, Букарешт, Варшаву, Ригу, Реваль і Гельсінгфорс прориваеться тільки в Ковні. Вже від років йде робота в напрямку, щоби ту прірву замкнути. Найперше пробували це зробити при помочі Союза Народів. Невдатна! Всі конференції, всі намагання, щоби добитись до цілі по доброму кінчилися нічим. Уся суть нинішнього загострення польсько-литовського конфлікту полягалаб саме в тому, щоби нарешті силою добитись до того, чого не можна осягнути „доброю злагодою". Англія завжди залишає свобідну руку „сильним людям" там, де літами не дописує Союз Народів. Поміж балканською політикою Англії й тамошнім становищем Муссолінія й політикою Англії на сході Европи та теперішнім становищем марш. Пілсудського є тому глибокі анальоґії. Безпосередньо після міцних слів марш. Пілсудського й заповідей „виленських подій" мав місце демарш англійського посла Аддісона в Ковні. Цей демарш, заяви Чемберлена на останній сесії ради Союза Народів й атмосфера, яка вже нині витворюється щодо Литви для будучої сесії Союза, каже литовцям пророчисту мову. Скрізь їм починають говорити про можливість вжиття „санкційного параграфу" в статуті Союза Народів, про „свобідну руку" Польщі і т. п. Литовці мають до зближаючоїся сесії Союза останню Galgenfrist аби „уступити". Чи зроблять це? Цікаво, що навіть Німеччина, отой довголітній адвокат Литви, починає нині злегка відсуватись від Ковна і „радити йти на уступки".

Зенон Пеленський.

На економічні теми.

Організація кредитових кооператив I. ступня.

(Дискусійна стаття.)

VII. Капітал оборотовий.

а) Фонд резервовий і уділи.

На оборотовий капітал кооперативи дрібного кредиту першого ступня складаються: капітал власний і чужий. Капітал власний становить резервовий фонд і вплачені уділи, капіталом чужим є вклади ощадности. Резервовий фонд є дійсним майном кооперативи і треба його постійно у всякий можливий спосіб збільшувати і льокувати поза кооперативами так, щоби кожної хвилі міг бути піднятий кооперативою і ужитий до обороту на випадок небезпеки кооперативи, напр. в часі несподіваного, наглого виймання вкладок.

Сама необмежена відповідальність і саме довіря до членів управи **не дасть ще** кредитовій кооперативі капіталу до обороту, оскільки кооператива не спирається вже від самого заснування на капіталах або своєї сильної Центральної Каси або на капіталах удільованих владою, що напр. у нас відмічає кооперативи системи Райфайзена.

Коли кредитова кооператива має бути сильна і здорова, незалежна, самостійна та самовистарчальна і відпорна на всякі господарські й інші потрясення, то мимо того, що побудована на необмеженій поруці, мусить конечно витворити можливо найвищий власний маєток на уділах і резервовім фонді, який одночасно — на це не можна забувати! — в практиці мусить навіть при необмеженій відповідальности заховати певне означене відношення до чужих капіталів, звсказ з оглядy на них на вкладках ощадности, з огляду на свою обезпеку і вчасну виплатність вкладок.

Чим більше є власне майно кооперативи, тим ширша і сильніша є її фінансова підстава, тим певніший її розвиток. Чим більше майно власне — навіть кооперативи з необмеженою відповідальністю — тим вищим капіталом чужим, то є тим вищими вкладками ощадностей може послугуватися кооператива.

Вклади ощадностей можуть бути кожної хвилі витягнені і на цей випадок ко-

оператива з малим власним майном може бути загрожена в свому істнуванні, хочби була і з необмеженою відповідальністю. При творенні кожної організації повзаєтьса нераз на непоборимі трудности і перепони: — в цім випадку працю муситься провадити так, щоби (здалека від всяких доктрин) повести її по лінії найбільшої видайности, без сліпого наслідування офіціяльно вже признаних взорів, котрі (де інде дуже добрі й успішні) — для нас у даних обставинах можуть бути непригідні. Найважніше було би в тім випадку, щоби припоровлюючись до головних принціпів творців руху, покористуватися найліпшими досвідами в інших краях та припоровитися до обставин життя. Дивлячися в цей спосіб на справу організації кооператив. Познанщина, прийнявши в основі необмежену поруку, прийняла також і високі уділи.

В 1926 році на 220 Банків Людових у Познанщині мало 24 банків уділ по 100 зол., 3 банки по 150 зол., 19 по 200 зол., 2 по 250 зол., 14 банків по 300 зол., 75 банків по 500 зол., 11 банків по 600 зол., 9 банків по 1000 зол., 1 банк 3000 зол. (Бродніца), 37 банків від 5 до 50 зол. (у 25 випадках не подано висоти уділу). Ясно, що уділи ці не є вплачувані нараз, але цілим **рядом літ** в означених відступах часу у відповідних, статутом означених невеликих сумах.

Як правильне відношення майна власного до чужих капіталів є принято правило, що чужі капітали не повинні перевисшати більше чим удвоє майно власне (1 і 2). До осягнення цеї норми повинні змагати всі кредитові кооперативи.

Кооперативи, що придержуються цеї норми належить зараховувати до ряду тих, що побудовані на здорових підставах та що мають надію у будучнині осягнути останню ціль кожної кооперативи: стати самостійними, независимими і самовистарчальними кредитовими осередками у своїм окрузі діяльности.

Окремою від установлення **статутової висоти уділу** справою є спосіб його вплати. При вплатах треба брати на увагу матковий стан поодиноких членів так, щоби не утруднювати приступлення в члени або не відстрашувати високими безпроволочними вплатами від кооперативи.

Вплачений уділ є тільки формою вкладки ощадности за довшим виповідженням, від якої член дістає звичайно вище опроцентування чим від звичайної вкладки. Вплачування уділу і дрібних рат на уділ привчує члена до складання ощадности і приносить як кооперативі так і членові тільки користь. Тому не оправдані заміти в цім напрямі, що вплачування відносно умірковаиих уділів є обтяженням членів кооперативи.

Статути кооператив короткоречинцево во оборотового кредиту першого ступня повинні означати уділ у можливо найвищій висоті, відповідно до місцевих відносин, а найвище 100 зол., з тим, що вступаючий у члени по доповненні інших статутових умов, стає членом вже по вплаті перших 5 зол. на уділ, та що дальші постійні вплати, напр. по 2 зол. мають наступати правильно що деякий час напр. трьох чи шістьох місяців так довго, доки уділ не буде вповні вплачений.

Позичаючий декларує 10% суми від уділеної позички, а що найменше один уділ і вплачує при виплаті позички 5 проц. від уділеної суми, а що найменше 5 зол. і відтак при кожній тримісячній пролонгаті чи раті 1 проц. від первісної суми позички, а що найменше вище згадану обовязкову квоту 2 зол. Обовязок постійного вплачування на уділ в приписаних речинцах тяжить на довжнику доти, доки не виплатить повного статутового уділу, згідно деклярованої суми.

Значіння вплачених уділів полягає також у тім, що не можуть бути кожної хвилі витягнені з обороту кооперативи так як напр. звичайна вкладка. Цим способом вплачені уділи становлять **сталий капітал**, на якім базується кооператива, тому кожна кооператива повинна в цім напрямі все робити, щоби на цій точці себе як найбільше скріпити. Оставлення уділу в кооперативі ще на довший час по виступленні члена, не приносить йому жадної шкоди, а навпаки приносить користь, бо дає дивіденду а так само і для кооперативи таке оставлення уділу є корисне і тому нема жадної перешкоди з тим, щоби уділ не міг лишитися в кооперативі ще два роки по виступленні члена. Виплата виповідженого уділу може наступити аж по упливі двох літ від дня виступлення члена з кооперативи.

б) вкладки ощадности:

Вкладки ощадности можуть бути дрібні, середні і великі. Дрібні і середні вкладки великого числа осіб і установ є для кооперативи попри фонд резервовий і уділи найсильнішою підставою розвитку і тому кожна кооператива повинна прямувати до того, щоби в своїм окрузі ділання стягнути до себе як найбільшу суму **дрібних** і середних вкладок.

Вкладки ці в кооперативах оборотового кредиту першого ступня у своїй більшости, — коли їх брати окремо — є вправді рухомі, але в загальній сумі є звичайно сталим капіталом, який по більшій части вложений в довірю до кооперативи і до осіб, що нею кермують. Цього довіря звичайно навіть тяжкі хвилі скрути та ріжні шкідливі й неправдиві поголоски не можуть захитати.

Тому то кооператива, тобто її управа повинна як живим словом так і всякими іншими уживаними до цього способами розбуджувати і розповсюднювати замилування до роблення ощадностей та прямувати до того, щоби ощадність стала привичаєнням та моральною потребою членів і їх окруження. Добрий приклад у тім напрямі повинен передусім виходити від самих членів Управи.

Ще перед введенням у життя кооперативи дрібного кредиту першого ступня в кожній громаді цього району, в якім має бути заснована кредитова кооператива, повинні істнуючі вже кооперативи іншого виду по тих громадах заснувати і ввести в життя збірниці Т-ва „Ощадність", а ці збірниці повинні підготовити терен і придбати перші вкладки для цеї кооперативи, яку мається оснувати. Численні дрібні і середні вкладки ощадностей можуть становити одну з головних підстав розвитку кооперативи оборотового кредиту першого ступня **тільки при** відповідно **сильнім власнім** майні кооперативи.

Великі вкладки ощадностей можуть бути приймані кооперативами оборотового кредиту першого ступня тільки за відповідно довгим речинцем виповідження, а можливо також і зі сплатою в ратах, що певний час означених.

На непредвиджену наглу виплату вкладок повинна кооператива постійно удержувати відповідну оборотову резерву, а також по можности вистарати собі відповідний банковий кредит, як оборотову резерву.

В інтересі кооператив є обезпечувати від девалюації не тільки вкладки в заграничній валюті зложені, але також зложені в краєвій валюті, щоби не тратити вже другий раз довіря з причини девалюації.

Омелян Саєвич.

Останні вісти.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ІДЕ ДО РУМУНІЇ.

З Варшави подають, що марш. Пілсудський постановив виїхати на відпочинок до Румунії десь між 18. і 20. ц. м., де пробуде правдоподібно місяць. По повороті будуть поновлені наради над зміною устрою. Відкриття сойму правдоподібно має наступити на початку листопада. В першу чергу сойм займеться бюджетом і в часі праці над ним вступить проект зміни конституції.

ЗАСТУПНИК РАДИЧА.

Віцепрезидент хорватської селянської партії Владко Мачек вибраний лідером парляментарної фракції цеї партії на місце померлого Радича.

ЧИ АМУНДСЕН ЩЕ ЖИВИЙ?

В пошукуваннях за Амундсеном і групою Алессандрі, увезених полярними дедіациями, настала тепер перерва. Криголом „Красін" приводиться до порядку, ремонтується і підготовляється до нової виправи. На Арктиці наступив перехідний період коли океан щораз більше звільняється від криги, показуючи свою водну поверхню. В звязку з тим повстає питання чи дальше пошукування учасників полярної виправи є доцільне.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ АРГЕНТИНИ.

Як повідомляють з Буенос Айрес Народні Збори оголосили президентом аргентинської республіки Ірогоєна, а віцепрезидентом Мартінеца.

ЗМІНА В ВІДНОСИНАХ ЯПОНІЇ ДО КИТАЮ.

Президент міністрів Японії Танака заявив, що Японія не має вже наміру протиставитися обєднанню Мукденського уряду з Нанкинським. На зміну політики Японії мало вплинути становище Англії і Америки. Син Чанг-Тсо-Ліна на жадання Англії й Америки вступив у переговори з Нанкинським урядом.

По широкому світі.

Сіоністичний виконавчий комітет покінчив на днях переговори з одним із американських банків у справі позички для відбудови Палестини. Сіоністична організація одержала позичку в сумі 4-ьох мільйонів долярів на 20-літній протяг часу.

Радянсько-турецький торговельний договір продовжений.

Число безробітних в Німеччині знизило за час від 15-го до 31-го м. м. з 579.800 на 564.000 (2·7 відсотків).

30 тисяч англійських безробітних вуглекопів виїде до Канади. Із Ліверпулю виїхав уже на днях перший їх транспорт.

Берлінська прокуратура веде слідство в справі зловживань у відділі інтендатури райхсверу. Арештували скарбника інтендатури Мартина й одного з інспекторів, який на днях святкував 30-ліття своєї служби. Сума спроневірених грошей сягає пів мільйона марок.

Провідник австрійської „гайматсвери" д-р Штайдле заповів, що коли австрійські соціялісти й республиканський „шутцбунд" будуть дальше тероризувати австрійський парлямент, то ситуація в нутрі Австрії загостриться.

НОВИНКИ

— **Чого він там хотів?** З польських газет довідуємося, що у зїзді легіоністів у Вильні брав участь також б. соймовий посол о. Ільків, тепер військовий священик в Лодзі. Ільків асистував при посвяченні легіонового прапору.

— **Львівська хроніка.** Львівська поліція арештувала учителя зпід Люблина Коверка, який задумував отруїти свою жінку. — На Левандівці, при вул. Люблинській ч. 7. втопилася в криниці 48-літня Марія Гузар з невідомих причин.

— **З темної хроніки.** В Іванкові, борщівського повіту, арештували Миколу Ділура за самосуд над злодієм Михайлом Янковом, який допускався постійних крадіжей у тамошній кооперативі. Крім Ділура арештували ще кількох парубків. — На гостинці під Дрогобичем напали бандити на фіру Мехеля Бавмвольшпінера, а пів години пізніше в тім самім місці на Кляру Бавмвольшпінер. Бандитів, які і так грабунком не поживилися, арештували. Один з них — це бувший інспектор міської поліції в Дрогобичі і зредукований урядовець одної з нафтових фірм у Бориславі, Кирило Юревич.

— **Самовбивства.** Кинувся під поїзд власник „Славянського Банку" в Празі, Йосиф Шульц, мабуть наслідком втрати 10 мільйонів чеських корон на біржі. З огляду на таємничі обставини самовбивства поліція веде слідство. — Краєм самовбийників є Німеччина. В самій Пруссії покінчило в минулому році 6.988 мущин і 2.712 жінок самовбивством. З переведеної статистики виходить, що 3902 людей повісилося, 1783 застрілилося, 572 отроїлося, 1187 задусилося від світильного газу, 1507 кинулося у воду, а 356 під поїзд. Більшість самовбийників походила зі середньозаможної класи. Великий відсоток припадає теж на селян. Щодо віри, то велика кількість самовбийників — це жиди. Найменше самовбийників між католиками.

— **Рекорди.** Найбільший на світі дзвін — це дзвін, який відлили в Осаці тому кілька років у честь японського реформатора Шотоку, що жив тому 1300 літ. Дзвін цей високий на 8 метрів і важить 240 тон. Перед війною уходив за найбільший дзвін т. зв. „цар колокол" на Кремлю, високий на 5.80 м., відлитий у 1533 р. — В Альзації відбувся при участи величезної юрби народу похорон „найстаршої жінки Альзації", що вмерла у 106-ому році життя. — Дирекція опери в Авґсбурґу заангажувала на становище диріґента молоду віденку, Ґертруду Гед... — В Берліні в одній і тій самій годині [illegible] мали місце 3 катастрофи при будовах [illegible] ... з робітників [illegible]

та 1 інжинір — ранені. — В Копенгазі привернув один лікар до життя хлопця, який купаючись потонув і перебував на дні цілих 20 мінут. Замітним є це, що увесь час перебування під водою снився топільникові приємний і гарний сон.

— **Ріжні вістки.** Паризька поліція займається розслідом таємничої смерти Жака Гальмота, який на днях умер на затроєння в Бордо. Жак Гальмо — це один з найцікавіших людей сучасности. Він почав карієру як скромний репортер одного з підрядних урядів, а покінчив як власник світової славни фабрик руму і каучуку в Гвіані. Є підозріння, що його отроїли промислові соперники. — Французький летун Кост відбув останній пробний лет перед своїм відлетом до Америки. — Нанкінський уряд заборонив вводити науку Конфуція як окремий предмет навчання по школах. — У Варшаві помер на удар серця англійський учений д-р Гюго Беллег, делегат на конгрес правників, що саме тепер відбувається в тому місті.

— **Новий скандал в льондонській поліції.** Великий шум спричинила в свойому часі льондонська поліція т. зв. „гайдпарковою" аферою. Льондонській поліції залежало тоді на тому, щоби скомпромітувати в публ. опінії одного вишого урядовця, приловленого в „неморальній ситуації" з машиністкою міс Севідж. Це англійській поліції не вдалося, а навпаки — спричинило пересунення і зміни в льондонському поліційному апараті. Подібний випадок мав на днях знова місце біля Гайд-парку. Тим разом обвинувачують у неморальности міс Олену Адель. Річ мається так, що міс Адель, посварившись з батьками і втікши з хати, тинялася по вулицях в пошукуванні за нічлігом. Користаючи з отвореного гаражу в сусідстві Гайд-парку, вона дісталася туди із наміром переспатися на одному з авт. Нещастя хотіло, що вона дісталася в руки детектива Клейтона, який відвів її негайно на комісаріят. Тут і зачинається цілий клопіт, бо зізнання міс Адель є дещо суперечні із заявами поліції і компромітують саме поліцію. Міс Адель упевняє, що Клейтон арештував її лише тому, що вона не хотіла йому віддатися. Зізнання міс Адель підтримує один шофер, який спав у сусідньому авті. Чи не чудовий сюжет до кримінального роману для Едґара Валлеса або Конан Дойля?

— **Катастрофи й нещастя.** У Франції в департаменті Шаранто згоріло наслідком пожежі 550 гектарів ліса разом з двома господарськими забудуваннями. — В одній із копалень вугля в Батомі згинули 2 робітники-вуглекопи. Наслідком заломання доліани вони впали в угляний міл, який поволи втягав їх в глиб. Один з них згинув протягом одної години, другий боровся зі смертю цілих 15 годин. — В австрійських Альпах заблукало на верхах Лахштайну 7-ох туристів. Один з них, Штурм, перейнятий страхіттями нічлігу на ледниках, зійшов з ума і в короткім часі вмер. Зорганізована ратівнича акція врятувала лише 5-ох туристів, бо шестий згинув наслідком обірвання лявини. Катастрофи в Альпах цього року є на денному порядку. — Згинув під колесами авта відомий німецький письменник і політик Вільгельм Массов. Від 1908 року покійний був політичним редактором берлінського щоденника „Тегліхе Рундшав". — В околицях Потсдаму мала місце летунська катастрофа. Вислана за поміч моторова лодка також упала жертвою катастрофи. 3-ох убитих. — В Моравській Остраві згоріла синагога. — Згоріла гостинниця в одній з дільниць Льондону. 4 особи згинули. — Біля одної купелевої місцевости на північ від Лісабони переїхав поїзд авто з 6-ма особами. 5 осіб згинуло, 1 ранена. — Знова 2 катастрофи літаків у Польщі. Одна під Тернополем, друга біля Пйотркова. Апарати поломилися, жертв у людях якось не було. — На перегонах в Сокалі впав з конем і згинув на місці пор. Коноп... Підчас артилерійських вправ у Лісі[illegible] під Барановичами зірвала гармата ку... ля голову кап. Мартина Сокаля, який станув необачно перед дулом.

— **Наукова експедиція до полудневого бігуна.** Відомий летун Бирд організує вже від довшого часу поїздку до полудневого бігуна. (Як відомо полудневий бігун не є ще майже зовсім прослідженим). Експедиция диспонує вже величезним капіталом 200 тисяч долярів, що їх дали переведені серед амер. суспільности збірки. У виправі візьмуть участь 3 кораблі, 1 криголом і 4 літаки.

— **Ящииця сьмакована на сонці.** Про страшну [illegible] в Злучених Державах світчать [illegible] [illegible] жарт одної американки: вона [illegible] мармурових [illegible] на [illegible] Капітолю у Вашингтоні [illegible] [illegible] [illegible]

ніс він й з хлібом в окружінні репортерів і фільмових апаратів, що накручували цілу сцену снаження і їдження в тишині.

— **Знайшовся середник на імлу.** В Содмингтоні переведи в останніх днях практичні проби з винаходом одного англійського техніка. Винахід полягає на промінях, що дають можність розглянутися і зорієнтуватися серед найгустішої імли. Винахід уладжений в цей спосіб, що спеціальні проміні, звернені в даному напрямку, пробивають імлу і вертаючи, кидають на відповідно уставлене зеркальце образ предметів, схованих в імлі.

— **Літературний куток.** Найбільш „сенсаційним" сучасним письменником є без сумніву англійський драматург і автор численних кримінальних повістей та оповідань. Едгар Валляс. Дуже цікавою є швидкість, з якою він виготовляє свої твори. Характеристичне свідоцтво своїй незвичайній плодючости дає сам Едгар Валляс: Одного разу одержав я від одного з моїх видавців замовлення на повість із 70.000 слів. Замовлення одержав я в четвер з тим, що повість має бути готовою вже в понеділок в найбл. тижні. Я працював по 17 годин на добу, диктуючи повість стенографині. В назначений день була повість готова. В цей спосіб повстав мій роман „Таємнича графиня". Едгар Валляс має вже за собою 140 романів, 6 театр. пес і біля 300 новель. Оповідання або новеля — це в нього праця одної або двох годин по сніданню, зглядно вечером. Не диво, що при такій плодючости заробляє він величанські суми. Титулом авторського гонорару лише за 3 пєси, що їх виставляють льондонські театри, одержує він 3 тисячі фунтів штерлінгів тижнево. Його перший драм. твір „Звгун" приніс йому біля 5 тисяч ф. шт. доходу.

Кіна.

„Апольо": „Китайський папугай".
„Байка": „Куди їдеш?".
„Лев": „Князь Селіман".
„Палас": „Кровава буква".
„Фата моргана": „Любоші".

Дописи.

ЛІСКИ КОЛО БЕЛЗА. (Посвячення сімох образів Матери Божої, творів Олени Кульчицької). На св. Білостоцькім відпустовім місці в Лісках, положенім на межі многострадальної Холмщини, відбулося в день Пр. Богородиці (дня 22. червня н. ст.) торжество посвячення сімох образів Страдань Матери Божої, творів нашої артистки п. Олени Кульчицької. Ці образи, у виконання яких наша артистка вложила великий засіб свого творчого таланту, мають безперечно високу мистецьку вартість і є многоцінним вкладом у скарбницю нашого церковного малярства. Образи Страдань Пр. Богородиці визначаються глибоким чуттям та незвичайною силою виразу, тому роблять на глядачів сильне враження. Для прочан, які громадно спішать на св. Білостоцьке місце, навіть з дальших сторін Галичини й Холмщини, ці прегарні зворушуючі образи стануть невичерпаним джерелом віри, надії і потіхи серед тернистої дороги життя. Годиться зазначити, що відпустове місце Страждущої Матери Божої на Білостоці в Лісках підноситься невпинно з кожним роком і притягає до себе чимраз більші маси вірних.

РОГАТИНЩИНА. (Віче посла Кузика). Дня 5. серпня н. р. відбулося посольське справоздавче віче в селі Любші, рогатинського повіту, на якім явилося около 1.500 громадян з Любші й околиці. Віче отворив іменем Повітової Організації УНДО д-р С. Гладкий, проводив п. Маньків зі Стрілиск. Звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації здав посол С. Кузик. Після звіту промовляв ще п. Маньків і на його пропозицію віче одноголосно ухвалило резолюцію, в якій одобрено тактику Українського Парляментарного Клюбу, а дальше резолюції в справах шкільних і господарських. Після віча відбувся величавий сокільський фестин, на який прибули „Соколи" і „Луги" з доокружних сіл. В імени сокільської та лугової організації витав посла Кузика п. І. Шулим, на що посол Кузик відповів горячою промовою, в якій заохотив „Соколи" і „Луги" до карности й самоосвіти.

З музики.

З успіхів молодих українських музиків у Празі.

Сьогорічні кінцеві продукції музичної консерваторії і „майстерської школи" (Mistrovska Skola) в Празі були для нас тим замітні, що брали в них замітну участь українці, які перебувають на музичних студіях у Празі. І так відомий вже ширшій нашій публиці композитор д-р Нестор Нижанковський покінчив у тому році т. зв. майстерську школу з композиції в класі проф. Вітезслава Новака (одного з найбільших чеських композиторів), який студіює рівночасно музикольогію у проф. Зденка Неєдлого (в Карловім університеті), покінчив цього року консерваторію в класі композиції проф. Отокара Шіна та переходить на майстерську школу. З фортепяну покінчив консерваторію Роман Савицький у професора Гемана і рівнож переходить на майстерську школу. (Оба станці були елевами Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові).

М. Колесса виступив як композитор з українською сюїтою в 4 частях на симфонічну оркестру, д-р Н. Нижанковський з тріом на фортепян, скрипку віольончелю. Фахова музична критика поставилася до обох творів з великим признанням та ставляє їх на чільнім місці в ряді виконуваних композицій. Тим то цікаво буде нашій суспільности познайомитися бодай з найбільш характеристичними голосами чеських рецензентів про наших молодих і наймолодших композиторів.

І так музичний рецензент часопису „Venkov" з дня 8. липня пише ось що: „З тих, що пробували своїх сил в орхестральних творах, вичислив би я передовсім Миколу Колессу, котрого „Українська сюїта" — частинно писана під впливом Дворжака — промовляє шляхетно свіжою музикою, найбільш безпосередньою в співнім ліризмі повільної части, і в новій помисловости ритміці останньої частини, що опирається на елементах народньої музики". Та ще прихильніша є оцінка того твору, яка появилася в часописові „Narodni Listy" з 1/VII 1928 р. Оцінка набирає тим більшої ваги, що появилася в часописові, відомім з ворожого відношення до Українців. Читаємо там таке: „Особливу радість справив нам Микола Колесса своєю „Українською сюїтою". Поміж іншими творами, між які її вставлено, робила вона свіжістю своєї інвенції враження оази в пустині. Своїй рідній землі дає молодий автор промовити в тих чотирьох частинах сюїти, так гарно відріжнених чуттєвим і настроєвим виразом, так ритмічно оригінальних і ріжноманітних, а до того делікатною рукою кольорованих. Оплески, які інтенсивністю і витревалістю перевищали почвання, віддане попереднім композиціям, були доказом, що твір молодого українця справді заінтересував численно зібрану авдиторію. Нехай же-ж він сам в дальшім мистецькім розвою буде окрасою та гордістю свого народу". Мимоходом можна зазначити, що вже й перед тим стрінувся М. Колесса з прихильною критикою своїх фортепянових творів.

Що до твору д-ра Н. Нижанковського, то критики підносять зокрема зосередкованість думок і незвичайно цікаве детайлічне його випрацювання. З оцінки, яка появилася в час. „Venkov", можемо бути справді горді. Читаємо там ось що: „Твором, який, не зважаючи на молодість автора, виказує подивугідні прикмети мистецької зрілости, було фортепянове тріо Нестора Нижанковського з „майстерської школи" В. Новака. Маючи на увазі всю солідність цеї школи, є це композиція, якої думки мають рідко свіжий і виразистий зміст, а якої музичні цінности степенуються в кожній новій части, щоб через пристрасно розспівану пісню смутку досягнути кульмінаційної точки в останній части променіючи радістю і танковою нервою питомо славянських ритмів. Твір беззастережно великого таланту, який вже щось уміє!"

Згадати ще треба, що фортепяновий парт цього тріа виконував Роман Савицький, який також і як соліст відограв на іншім вечері „Шаконну" Баха-Бузонія і якого імя ставляє критика між найвизначнішими елевами консерваторії. Годиться зазначити, що п. Савицькому доручено ще передтим взяти співучасть у болгарському музичному фестівалі в Празі, де він як паніст стрінувся теж з вельми прихильною оцінкою фахової критики.

Радіючи щиро серцем такими прекрасними успіхами наших молодих музиків у Празі, можемо висловити їльки побажання, щоби і наша музикальна публика в краю змогла якнайскорше познайомитися з вище наведеними творами. Не менше пожаданим будоб, щоби хтось із місцевих людей подавав нам частіше відомости про музичне життя нашої студіюючої у Празі молоді, тимбільше, що крім згаданих імен вибиваються там ще й інші українці, як Зиновій Лиско, який студіює в майстерській школі у Йосифа Сука (композиція), Богдан Пюрко (у проф. Я. Кржічки), п. Березовська, таланована паністка та Іван Птиця, якого надійний бас і може ще дехто про кого ми не мали нагоди довідатися.

В. Б.

Зі спортового життя.

Мистецтва Ліги.

Погонь—Легія 1:1 (1:1)
Варшавянка—Туристи 3:2 (2:2).
ЛКС—Гасмонея 2:2 (1:1).
Рух—Краковія 2:2 (1:2).
І.Ф.Ц.—Варта 2:1 (1:0).
Полонія—Шлеськ 1:1 (1:0).
На перше місце вибився знов І.Ф.Ц. (Катовиці).

*

Ревера—Полонія 1:1 (2:1).
Реванжеві змагання в Станиславові за мистецтво львівської округи. Тому, що обі дружини мають по два пункти, відбудуться ще одні, тим разом рішаючі змагання у Львові.

Нові книжки й журнали.

Інж. агр. Микола Хомишин: **Годівля домашніх тварин,** з особливим узгляднениям молочних коров. Видавництво Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз". Ч. 20. У Львові, 1928. Стор. 80. Формат 16°.

Бескидский: **I. Война а миръ** (Розсужденіе) і **II. Безженность священниковъ** (Целебатъ). Львовъ 1927. Накладомъ М. Мацана. Стор. 32. Форм. 8°.

„Ранок" (Le Matin), двохтижневик — орган української незалежної думки. Серпень, 1928 р. Ч. 1. Виходить у Парижі. Редакція та адміністрація: 13, Rue M. le prince, Paris (6-e). Редактор: С. В. Перепелиця.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія з Лепких Перфецька. Дня 25 липня н. р. померла в Берліні по довгій та тяжкій хоробі Евгенія з Лепких Перфецька, дружина д-ра Романа Перфецького, викликуючи щирий жаль серед місцевої кольонії. Похорони відбулися в пятницю дня 27-ого липня при значній участи знайомих Покійної, що прийшли віддати Їй останню прислугу. Над домовиною промовляли о. д-р Вергун і п. Бр. Бурбела, підносячи непохитну вдачу та щирий патріотизм Покійної. — В. Їй П.!

ОПОВІСТКИ.

„Вертеп Наших Днів", Галактіона Чіпки і Ле-де:

Микуличин,	середа	15/8
Надвірна,	четвер	16/8
Солотвина,	пятниця	17/8
Богородчани,	субота	18/8
Станиславів,	неділя	19/8

237 3—4

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича.

Рипно:
15.VIII. Вій.
16.VIII. Ой не ходи Грицю.

Старшина Кружка „Рідної Школи" в Дрогобичі складає отсим щиру і сердечну подяку Панні Дозі Лейбичівній та п. Фльоріянові Кульчицькому, котрі з нагоди посвячення угольного каміня нової Церкви в Мразниці зібрали 60·52 зол. на „Рідну Школу" в Дрогобичі. 1—1

Повітовим Кооперативам кредитовим і некредитовим до відома! В порозумінні з Союзом ревізійним розіслав дня 6. н. м. Центральний Кооперативний Банк Повітовим кредитовим кооперативам, Повітовим Союзам кооператив і Торговельним кооперативам по повітових містах, де нема Повітових Союзів Кооператив, доклад о Основуванні і організації кооператив дрібного (оборотового-короткоречинцевого) кредиту першого ступня з проханням о опінію зїзду чи конференції ниж. з тїй ціли скликаної. Наколи якій з вище згаданих установ, почта цього докладу не доручила, проситься звернутися до Центрального Кооперативного Банку у Львові Ринок 10) о переслання нового примірника. 249 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЖІНКА старша, чесна, що розуміється добре на сільськім і домашнім газдівстві, пошукує місця у священика вдівця. — Львів, вул. Бема ч. 16. у п. Роговоі. 245 1—1

ФОРТЕПЯНИ, піяніна несхоплених закордонних фабрик на різні ціни продає, міняє: Ганак, вул. Пілсудського ч. 21. I. пов. 221 3—10

КІМНАТА уладжена до винайму. Околиця св. Антонія, тільки для поважних осіб. — Зголошення: вул. Домініканська ч. 11. Каса від 9—1 106 3—3

КАВАЛІР 42 ЛІТ високий, добре ситуований урядник, шляхотний, симпатичний, з браку знайомости і часу, цею дорогою шукає щирої і вірної товаришки життя. Особи з доброї родини, інтелігентної, субтельної, загідної вдачі, працьовитої, господарної і ощадної, солідної доватореки. Молоді, здорові і дуже гарні, добре збудовані, середнього росту брунетки, мають першенство. — Зголошення з фотографією. — Дискреція і зворот, річ чести — до Адміністрації „Діла" під „Культура Духа — чорні очи — любов". 239 3—3

КРУГЛА СИРОТА шие, гачкує шапки шалики светери, камізольки, вишиває обруси, капи, серветки й інші річи — рада найти місце при родині. — Зголошення: Адміністрація „Діла" під: Сирота. 2—3

РУТИНОВАНОГО концініента прийме від 1. вересня н. р. Д-р Бохенський адвокат у Збаражі. В зголошенню подати дотеперішню практику і вимоги. 242 2—3

МОДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа). Тел. 27—29. 2481 8—?

УЧЕНИЦІ (КИ) з низчих кляс знайдуть приміщення при інтелігентній родині. — Зголошення до Адміністрації під „Добра опіка". 231 3—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана **Зельтенрайха**, Львів пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники пероблюємо наручні. 3 6 108-?

ПРИЙМУ учеників на станцію. Харч і опіка запевнені. Гвоздикова, Львів, Личаківська 15/II. 243 2—2

ПРИЙМЕТЬСЯ на станцію студентів або студенток з вищих кляс. Гарна кімната, совісна опіка, приступна оплата, добрий харч, поміч в науці. — Відомість: Львів, вул. Сапіги ч. 65. III. пов. на ліво. 246 1—1

ВДОВА по учителю, українка, літ 35, займеться веденням газдівства і кухнею у безженного священика або вдівця. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Маруся". 247 1—2

ПРИЙМУ на станцію ученицї. — Зголошення до „Рідної Школи" під „Опіка". Львів, Ринок ч. 10. 248 1—2

КРАВЧИНЯ шукає мешкання при інтелігентній родині. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Мешкання". 251 1—1

ПРИЙМУ одну ученицю на станцію. — Кордасевичева, Львів, вул. Міцкевича ч. 11. 250 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.